

Vedlegg 2 - Sammendrag og kommentarer til innspill til planprogram for kommunedelplan idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv – 2022-2033

Dokumentet inneholder innspill i forbindelse med offentlig ettersyn av planprogrammet, samt bestilte innspill fra rådene i forkant av høringen. I kommunestyrets førstegangsbehandling av planprogrammet ble det vedtatt at eldrerådets innspill skulle tas med videre i prosessen. Eldrerådets innspill er derfor tatt med i dette dokumentet, og vurdert på lik linje med de andre innspillene.

1. Høringsinnspill

Forslag til planprogram ble lagt ut til offentlig ettersyn 07.04.2021, og det ble varslet oppstart av revidering av kommunedelplanen i Romerikes blad og på kommunens nettside. Offentlige høringsinstanser, lag og foreninger ble tilskrevet med brev. Frist for å komme med innspill til planprogrammet ble satt til 20.05.2021. Det kom seks innspill til varsel om oppstart.

Følgende hadde innspill til varsel om oppstart:

- 1.1 Rælingen fotballklubb, 28.04.2021
- 1.2 Midtre Rælingen Vel, 19.05.2021
- 1.3 Statsforvalteren i Oslo og Viken, 20.05.2021
- 1.4 Viken Fylkeskommune, 20.05.2021
- 1.5 Rælingen håndballklubb, 20.05.2021
- 1.6 Østmarkas venner, 20.05.2021

1.1 Rælingen fotballklubb

Rælingen fotballklubb forteller om en klubb som forventer fortsatt medlemsvekst i takt med befolkningsveksten i kommunen. Klubben forteller om underdekning på spilleflater, spesielt vinterstid, og behovet for utvikling av anlegget. Klubben ramser opp fire tiltak som ønskes implementert i kommunedelplanens tiltaksdel. Disse tiltakene er undervarme på 11'er bane, ny helårs 9'er-bane med kunstgress, nytt klubbhus, samt å utrede muligheten for fotballhall med kunstgressunderlag.

Kommunedirektørens kommentar

Kommunedirektøren tar innspillet til orientering og tar med seg forslagene til tiltak inn i arbeidet med kommunedelplanen. Drøfting og vurdering av tiltakene vil bli ivaretatt i arbeidet med kommunedelplanen, i tråd med planprogrammets del 2.2 *idrett* og 3.1 *investeringer*.

1.2 Midtre Rælingen Vel

Midtre Rælingen vel (MRV) peker på et behov for utbedring av skitraseer og turveier, og kommer med flere forslag til konkrete utbedringstiltak i sitt nærområde langs både Øyeren og Østmarka. Her påpekes viktigheten av å gjøre riktige prioriteringer for å gjøre marka mer tilgjengelig. Det påpekes

også at det i sammenheng med oppgradering av damanlegget på Ramstadsjøen må ses på muligheten for en oppgradering av traktorveien inn til vannet. MRV viser også til et behov for utfartsparkeringer og foreslår konkret Sør lidalen som et egnet alternativ. MRV viser generelt til kommunens hovedplan friluftslivsområder og idrettsanlegg 2016-2027 som beskriver overordnet mål for tjenesteområdet.

Kommunedirektørens kommentar

Kommunedirektøren tar med seg forslag til tiltak inn i arbeidet med kommunedelplanen. Tiltaksforslagene knyttet til løyper, stier og turveger vil være spesielt relevant i arbeidet med kommunedelplanens *sti- og løypeplan*, tema 2.1.4 i planprogrammet. I dette arbeidet vil aktuelle utbedringer av sti- og løypenettet vurderes og prioriteres. Kommunedirektøren ser i lys av MRV sitt høringsinnspill stor verdi i at velforeninger i kommunen gis mulighet til å belyse konkrete behov i sitt nærområde i forbindelse med dette arbeidet. Behovet for utfartsparkeringer vil også drøftes i dette arbeidet, i tillegg til at eventuelle behov belyses i kommuneplanens mobilitetsanalyse. Innspillet knyttet direkte til rehabilitering av damanlegget på Ramstadsjøen tas med inn i det aktuelle prosjektet.

1.3 Statsforvalteren i Oslo og Viken

Statsforvalteren ønsker å peke på førende statlige planretningslinjer før planarbeidet. Ellers vises det til kommunens ansvar som planmyndighet, de nasjonale og regionale hensynene, samt forvaltningen av store naturverdier. Det vises til naturmangfoldloven og bes om at hensynet til naturmangfold blir vurdert i planarbeidet.

Kommunedirektørens kommentar

Kommunedirektøren tar høringsinnspillet til orientering inn i det videre arbeidet med kommunedelplanen. Naturmangfoldloven legges inn i planprogrammets del 4.3.2 som en av de viktigste lover og forskrifter som blir førende for gjennomføring.

1.4 Viken fylkeskommune

Viken fylkeskommune har vurdert planprogrammet. Tilbakemeldingene viser at fylkeskommunen mener planprogrammet er et godt utgangspunkt for kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. Under følger en sammenstilling av vurderingene:

- *Planprosess*

Medvirkning: Viken fylkeskommune mener foreslått plan for medvirkning er svært god. Vedtakene i PS 15/2021 støttes. Kommunen oppfordres til å ta et særlig ansvar i å sikre medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging f.eks. barn, unge, den flerkulturelle befolkningen og personer med funksjonsnedsettelse. Fylkeskommunen anbefaler å trekke inn flyktning- og integreringstjenesten som høringsinstans. Det oppfordres også til å innrette medvirkningsprosessene slik at særlig jenter gir sine innspill (80% av aktivitetsanlegg appellerer til gutter, 20% til jenter).

Nasjonale føringer: Stortingsmeldingene som er nevnt i planprogrammet er dekkende, men fylkeskommunen oppgir også andre dokumenter som er relevante for videre arbeid med kommunedelplanen og fagområdet for øvrig.

Regionale føringer: Ny felles plan for hele Viken for saksområdet fysisk aktivitet, friluftsliv og idrett vil se dagens lys i 2022-23. Det vises til det nylige vedtatte felles handlingsprogram for økt fysisk

aktivitet for alle, Aktiv i Viken 2021-2022. Videre bør regional plan for masseforvaltning hensyntas i videre arbeid med utforming av idretts- og friluftslivsplanlegg.

- *Samordnet areal- og transportplanlegging*

Lokalisering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet må bygge opp under målet i «Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus» (RP-ATP) om at utbyggingsmønsteret skal være arealeffektivt, basert på prinsipper om flerkjernet utvikling og bevaring av overordnet grønnstruktur.

Planprogrammet legger en opp til at det skal sees på hvordan utfartsparkeringer kan forbedres i tilknytning til utbyggingsområder og hvor behovet er størst. Fylkeskommunen oppfordrer til at det i planarbeidet ses på prinsipper for lokalisering med vekt på at anlegg skal være tilgjengelige med gange- og sykkel, og kollektivtransport, slik at behovet for parkeringer blir så lite som mulig.

- *Friluftslivshensyn*

Statlig sikrede friluftsområder: Kommunens oppfordres til å lage oppdaterte forvaltningsplaner. Det vises til Miljødirektoratets veileder for inspirasjon. Videre forklares det at når fylkeskommunen tildeler tilskudd, prioriteres ofte tiltak der kommunen bidrar med egenandel. Kommunen oppfordres til å prioritere dette og innarbeide det i kommunedelplanen.

Kartlegging og verdsetting: Fylkeskommunen er positive til at Rælingen har kartlagt og verdsatt friluftslivsområdene i kommunen. Viktigheten av å holde dette kunnskapsgrunnlaget oppdatert understrekes.

Friluftslivets ferdselsårer: Viken fylkeskommune viser til innspill gitt til forslag til planstrategi som var på høring i mai 2020. Det er positivt at kommunen har tatt rådene til følge og innarbeidet «friluftslivets ferdselsårer» som en del av kommunedelplanen. Fylkeskommunen minner om viktigheten av universell utforming av parker, turveier og uterom.

- *Idrett*

Behovskartlegging: Fylkeskommunen setter stor pris på at kommunen legger opp til god kartlegging og behovsvurdering. Fylkeskommunen følger som hovedregel kommunenes prioriteringsrekkefølger for spillemiddelsøknader, og det er derfor viktig at kommunen gjør aktive prioriteringer ut ifra de reelle behovene i kommunen.

Aktivitetsråd: Kommunen oppfordres til å etablere aktivitetsråd. I andre kommuner er dette et råd som jobber for å kartlegge og skape dialog mellom kommunen og frivillige organisasjoner som fremmer friluftsliv, egenorganisert idrett og annen fysisk aktivitet.

Bærekraftige anlegg: De siste årene har det blitt satt stadig økende fokus på bærekraftperspektivene ved utvikling av anlegg. Det gjelder f.eks. plastholdig fyllmateriale på kunstgressbaner, slitasje på stier og turveier pga. styrtregn, samt den sosiale bærekraften ved at anlegg skal være tilgjengelig for flere enn den organiserte idretten og økt fokus på universell utforming.

Kommunedelplanen bør inneholde målsetninger om at miljø og bærekraft skal vurderes i anleggsbygging. Det vises spesielt til at det bør gjøres vurderinger og settes mål knyttet til kunstgressbaner med løst plastholdig fyllmateriale og andre anlegg med fallunderlag av plast. Dette er aktuelt for både idretts- og nærmiljøanlegg, samt aktivitetsområder i skoler og barnehager.

Kompetansebasen Gode idrettsanlegg: Fylkeskommunen oppfordrer til å benytte kunnskapsbanken ved Senter for Idrettsanlegg og teknologi (SIAT) ved NTNU i Trondheim for informasjon og inspirasjon.

- *Nærmiljøanlegg, skolegårder og anlegg for selvorganisert aktivitet*

Fylkeskommunen oppfordrer til å bruke kunnskapen til Tverga – ressurscenter for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i Norge.

Skolene og skolegårdene: Fylkeskommunen mener det er svært positivt at planprogrammet legger opp til at ny kommunedelplan skal ha stort fokus på selvorganisert aktivitet, skolegårder, kvalitet i omgivelser og anlegg for aktivitet hele året. Det anbefales at særlig skolenes uteområder kartlegges og at utviklingen av disse sees i sammenheng med øvrig anleggsutvikling.

Ansvar og samarbeid: Det påpekes at det er svært positivt at planprogrammet nevner samarbeid særskilt. Fylkeskommunen anbefaler at samarbeid må gjelde både mellom kommunen og lag og foreninger, og ikke minst mellom de ulike fagmiljøene internt i kommunen.

Datakultur og e-sport: Fylkeskommunen viser til utviklingen av datakultur og e-sport, og anbefaler at det kobles sammen med de fysiske møtestedene og aktivitetene i kommunen. Det sees hensiktsmessig at kommunen tilrettelegger for dette og inkluderer det i idrettsmiljøet.

- *Kulturminner*

Fylkeskommunen gjør oppmerksom på at temaet friluftsliv og kulturminner er omtalt i regjeringens handlingsplan for friluftsliv. Koblingen mellom friluftsliv og kulturminner er også tema i regional plan for kulturminner og kulturmiljøer (2019).

Det pekes på at det er et mål i Rælingens kommunedelplan for Kulturminner og kulturmiljøer (2017) at planer om friluftsliv og kulturminner skal samkjøres. Dette bør derfor gjenspeiles i arbeidet med kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. Videre beskrives det at man i forbindelse med tilrettelegging av turstier bør se på muligheter for skilting og tilrettelegging av kulturminner for publikum, i samarbeid med fylkeskommune. Kulturminner er ofte turmål og kan motivere for friluftsliv.

- *Vannforvaltning*

Kommunens fokus på det omfattende arbeidet med damanlegg sees på som positivt. Fylkeskommunen deltar gjerne i videre dialog. Det påpekes at tiltak i planen ikke må være til hinder for å nå vannkvalitetsmålene i vannområdene.

Kommunedirektørens kommentar

Kommunedirektøren tar med seg alle høringsinnspillene inn i det videre arbeidet med kommunedelplanen. Flere av innspillene berører ulike fagområder i kommunen, noe som bygger opp under viktigheten av å arbeide på tvers av enheter og avdelinger i planprosessen. Det settes pris på at fylkeskommunen deler erfaringer og gir tips om nettverk og litteratur til inspirasjon i det videre arbeidet. Følgende elementer innarbeides i planprogrammet:

- Medvirkningsplanen oppdateres
- Viktigheten av gode skolegårder understrekes
- Datakultur og e-sport innarbeides i nytt punkt 2.2.6 *nye idretter*.
- Planens tilknytning til andre kommunedelplaner presiseres
- Forholdet til kulturminner og handlingsprogrammet «Aktiv i Viken» presiseres i pkt. 4.3.2

1.5 Rælingen håndballklubb

Rælingen håndballklubb forteller om en klubb i vekst, og som forventer fortsatt økning av medlemsmassene i årene som kommer. Klubben viser til oversikter for dagens kapasitet i idrettshaller i kommunen, og beskriver et behov for økning i spilleflater for å ivareta behovet til dagens innendørsidrett og for å muliggjøre en utvidelse av aktivitetstilbudet inne. Håndballklubben bruker i dag begge hallene, samt flere aktivitetsflater i skolenes gymsaler. Det understrekes at gymsalene ikke er egnet til håndball. Klubben forteller videre at elitelaget har trukket ut av Rælingen, men at ønsket er å kunne flytte tilbake til kommunen.

Håndballklubben legger også ved sitt svar på Rælingen idrettsråds undersøkelse. Som ble gjennomført i februar og mars 2021. Disse svarene vurderes gjennom idrettsrådets innspill.

Kommunedirektørens kommentar

Kommunedirektøren tar innspillet til orientering og tar med seg forslagene til tiltak inn i arbeidet med kommunedelplanen. Drøfting og vurdering av tiltakene vil bli ivaretatt i arbeidet med kommunedelplanen, i tråd med planprogrammets del 2.2 *idrett* og 3.1 *investeringer*.

1.6 Østmarkas venner

Østmarkas venner (ØV) beskriver Østmarka som et av Norges viktigste friluftslivsområder og viser til at vel 850 000 innbyggere sokner til området. De vil spesielt framheve Østmarkas betydning for friluftsliv og fysisk aktivitet. De anmoder kommunen å vurdere hvordan omtale av markas (og øvrige områders) betydning for psykisk helse kan inkluderes. Det er ønskelig at planen skal reflektere Østmarkas betydning for nettopp rekreasjon og friluftsliv.

De vil poengtere viktigheten med nærskoger uten større inngrep og "kortreiste" naturopplevelser. De bemerker at natur uten tekniske inngrep/tilrettelegging blir mer sjelden i Osloregionen, mens etterspørselen etter slike områder er stigende. ØV er opptatt av enklest mulig tilrettelegging uten omfattende inngrep. Eksempler som trekkes frem er minst mulig bruk av tilkjørte masser og kun nødvendig bruk av belysning.

Det påpekes viktigheten av skånsom tilrettelegging for idrett og friluftsliv i marka. I den forbindelse foreslås det følgende setning, i samsvar med lignende føringer nabokommuner har inkludert i sammenlignbare planverk: "Ved planlegging og rehabilitering av ferdselstraseer, herunder vurdering av plassering i terrenget, bredde og dekke, skal hensynet til det uorganiserte friluftslivet, vern av naturverdier, landskapskvaliteter og kulturminner veie tyngst."

ØV ønsker mer fokus på kanalisering av ferdsel, herunder også turkasser og lignende, for å unngå unødvendige slitasje i sårbare områder. ØV er positiv til planlagt rehabilitering av damanlegg, men påpeker igjen viktigheten av minst mulig tekniske inngrep. ØV vil også understreke viktigheten av miljøverdiene for å sikre optimal forvaltning av skogen og at det er et behov for kartlegging av dette i dag. Registrering av miljøverdiene vil ifølge ØV sikre en optimal forvaltning av skogen.

Kommunedirektørens kommentar

Kommunedirektøren tar høringsinnspillet til orientering og med inn i det videre arbeidet med kommunedelplanen. Vurderingen av om de foreslåtte formuleringene skal innarbeides i kommunedelplanen vil bli ivaretatt i det kommende arbeidet.

2. Innspill fra rådene

Følgende råd har gitt innspill til handlingsprogrammet:

2.1 Rælingen friluftsråd, 12.02.2021

2.2 Rælingen idrettsråd, 04.03.2021

2.3 Eldrerådet, 09.03.2021

2.1 Rælingen friluftsråd

Rælingen friluftsråd vil poengtere en skeivfordeling i siste års investeringer innenfor idrett og friluftsliv. De vil påpeke at ikke utøver fysisk aktivitet på idrettsanlegg og at friluftslivet ivaretar mangfoldet i befolkningen. De ønsker derfor at større tiltak for friluftslivet prioriteres over nye eller oppgraderinger av idrettsanlegg i årene fremover.

Friluftsrådet har kommet med 13 konkrete tiltak for friluftslivet i kommunen, med prioritert rekkefølge. Alle tiltakene er god beskrevet med kart og bilder. Tiltaksforslagene omhandler blant annet rehabilitering av dammer, utfartsparkeringer, turveger, turstier, nærmiljøanlegg og friluftsliv som valgfag i skolen. Friluftsrådet ønsker ikke lyssetting av turvegene av hensyn til vilthensyn og friluftslivsopplevelsen.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren tar innspillet til orientering og tar med seg forslagene til tiltak inn i arbeidet med kommunedelplanen. Drøfting og vurdering av tiltakene vil bli ivaretatt i arbeidet med kommunedelplanen, i tråd med planprogrammets del 2.2 *idrett* og 3.1 *investeringer*. Tiltaksforslagene knyttet til løyper, stier og turveger (inkl. Lyssetting) vil være spesielt relevant i arbeidet med kommunedelplanens *sti- og løypeplan*, tema 2.1.4 i planprogrammet.

2.2 Rælingen idrettsråd

Rælingen idrettsråd viser til arbeidet med ny kommuneplans arealdel. Videre beskrives arbeid med en omfattende spørreundersøkelse som idrettsrådet har gjennomført. Idrettsrådets medlemsforeninger har svart. Undersøkelsen kartlegger lagenes bruk av idrettsanlegg, om behovene dekkes med dagens anleggstilbud og hva behovet vil være i årene som kommer. Hovedelementene oppsummeres med at det er underdekning på anlegg, spesielt for innendørsidretter.

Kommunedirektørens vurdering

Innspill rettet mot kommuneplanens arealdel omtales ikke her, men ivaretas i arbeidet med kommuneplanen. Kommunedirektøren tar med seg innspillene knyttet til anleggsdekning og lagenes behov inn i planprosessen. Tiltakene vil kunne knyttes mot flere av delene i planprogrammet, spesielt del 2.2 *idrett* og del 3.1 *investeringer*.

2.3 Eldrerådet

Eldrerådet viser til kommuneplanens satsingsområder som omtales i planprogrammet, spesielt underpunktet «vi er et aldersvennlig samfunn». Det påpekes at de eldre ikke er en homogen gruppe, og at behovet for tilbud og tilrettelegging kan variere mye innenfor aldersgruppene.

Rådet gir innspill på saker til vurdering i det videre arbeidet med kommunedelplanen. Blant annet turstier med enkelte tilleggs-elementer som hvilebenker, søppelkasser og lysanlegg, utbedring av utfartsparkeringer og aktivitetspark for eldre. Eldrerådet viser også til at de eldres

innendørsaktiviteter må tilrettelegges for gjennom tildeling av tid i lokaler, i samråd med foreningene.

Eldrerådet omtaler også viktigheten av å tilrettelegge for fysisk aktivitet på kommunens institusjoner.

Kommunedirektørens vurdering:

Kommunedirektøren tar innspillet til orientering og tar med seg forslag til saker inn i det videre arbeidet med kommunedelplanen. Drøfting og vurdering av tiltakene vil bli ivaretatt gjennom flere av punktene i planprogrammet. Kommunedirektøren mener at f.eks innspillet om aktiviteter på institusjoner er aktuelt å knytte mot planprogrammets pkt. 2.3.1 *kvalitet i omgivelser*.